C U R T E A D E A P E L B Ă L Ț I

Dosarul nr.21rji-489/2023 Prima instanţă: Judecătoria Edineț, sediul Briceni

Judecător: Aurelia Andronache

DECIZIE
În numele Legii

07 iunie 2023 mun. Bălţi

Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi

Având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei de judecată Ala Rotaru
Judecătorii: Dumitru Pușca, Revenco Angela
Grefier: Ana Balan-Danilov
Cu participarea:
Avocatului: Diana Sanduleac
Reprez. penit. nr. 2 Lipcani: Vadim Dimitriu

a examinat în ordine de recurs în şedinţă publică, recursul Directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 01.02.2023, prin care a fost admisă parțial plângerea condamnatului **Petrașciuc Alexandr** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție

Procedura de citare legală executată.

Asupra recursului, în baza materialelor din dosar şi argumentelor prezentate în şedinţă, Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi,

c o n s t a t ă:

Prin sentința Judecătoriei Bălți, sediul central din 13 decembrie 2017, Petrașciuc Alexandr a fost condamnat în baza art.164 alin. (2) lit. e), f), g), art. 151

alin. (2) lit. d), art. 188 alin.(3) lit. c) Cod penal, prin prisma art. 84 alin. (1) CP fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 14 ani.

În temeiul art.85 CP s-a stabilit o pedeapsa definitivă cu închisoare pe un termen de 15 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei s-a calculat din 13.12.2016, cu includerea în acest termen a perioadei aflării în arest preventiv de la 20.12.2016 până la 13.12.2017.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 16 iulie 2021, sentința Judecătoriei Bălți, sediul central din 13.12.2017 a fost menținută fără modificări. Totodată s-a constatat faptul, că Petrașciuc Alexandr a fost deținut în Penitenciarul nr.11 Bălți, în perioada 20.12.2016-13.12.2017, adică 358 zile, în calitate de prevenit, în condiții contrare prevederilor art.3 CEDO, fiind redus termenul pedepsei în condițiile art. 385 alin.(5) CPP, cu 716 (șapte sute șaisprezece) zile. Termenul pedepsei s-a calculat din 16.07.2021, cu includerea în acest termen perioada aflării în arest de la 20.12.2016 până la 16.07.2021.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 17 noiembrie 2021 s-a dispus inadmisibilitatea recursului ordinar împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 16.07.2021, ca fiind vădit neîntemeiat.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 20 mai 2022, în temeiul art. 7 alin. (1) lit. c) din Legea cu privire la amnistie nr. 243 din 24.12.2021, în privința lui Petrașciuc Alexandr s-a redus termenul pedepsei cu 1/5 (o cincime), și anume cu 3 (trei) ani, care prin decizia Curții de Apel Bălți din 26 octombrie 2020 a fost casată cu rejudecarea cauzei în aceiași instanță în alt complet de judecată.

La data de 19 iulie 2021 în Judecătoria Bălți, sediul central a fost înregistrată plângerea avocatului Lichii Iana în interesele petiționarului Petrașciuc Alexandr împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale. Prin încheierea judecătorească din 20 aprilie 2022 s-a declinat competența la examinarea cererii depuse în favoarea judecătoriei Edineț, ca urmare, cauza a parvenit în Judecătoria Edineț, sediul Briceni la data de 12.05.2022.

A solicitat 1) constatarea faptului deținerii lui Petrașciuc Alexandr în Penitenciarul nr. 11 Bălți, în calitate de condamnat, în condiții precare contrare prevederilor art. 3 CEDO; 2) reducerea pedepsei lui Petrașciuc Alexandr, calculându-se 3 zile de reducere pentru 10 zile de detenție, începând cu 13.12.2027.

La data de 10 octombrie 2022 în Judecătoria Edineț, sediul Briceni a fost înregistrată plângerea petiționarului Petrașciuc Alexandr de concretizare a cerințelor. Petiționarul Petrașciuc Alexandr a solicitat:1) să fie constatat faptul deținerii sale în condiții inumane și degradante, contrare prevederilor art. 3

CEDO în Penitenciarul nr.11 Bălți, în Penitenciarul nr. 16 Pruncul, în Penitenciarul nr. 15 Cricova și în Penitenciarul nr. 2 Lipcani; 2) în condițiile art. 473^4 alin. (5) CPP de a încasa în beneficiul său, cu titlu de despăgubire suma bănească în mărime câte 2 unități convenționale pentru fiecare zi în care a suferit încălcarea condițiilor de detenție.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 01.02.2023 s-a admis parțial plângerea petiționarului Petrașciuc Alexandr împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, cu încasarea despăgubirilor în valoarea bănească.

S-au respins cerințele petiționarului Petrașciuc Alexandr privind constarea faptului deținerii în condiții inumane și degradante în Penitenciarul nr. 11 Bălți în perioada 22.12.2016 - 12.12.2017, ca fiind inadmisibile.

S-au respins cerințele petiționarului Petrașciuc Alexandr privind constarea faptului deținerii în condiții inumane și degradante în Penitenciarul nr.16 Pruncul, ca fiind neîntemeiate.

S-a constatat faptul că, Petrașciuc Alexandr a fost deținut în perioade 09 ianuarie 2018-15 iunie 2018, 06 iulie 2018-03 iunie 2019, 17 iunie 2019-06 septembrie 2021, în Penitenciarul nr.11 Bălți, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în total o perioadă de 1301 (una mie trei sute unu) zile, în calitate de condamnat.

S-a constatat faptul că, Petrașciuc Alexandr a fost deținut în perioada 06 septembrie 2021-01 noiembrie 2021, în Penitenciarul nr.15 Cricova, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în total o perioadă de 56 (cincizeci și șase) zile, în calitate de condamnat.

S-a constatat faptul că, Petrașciuc Alexandr a fost deținut în perioada 01 noiembrie 2021-07 septembrie 2022, în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în total o perioadă de 310 (trei sute zece) zile, în calitate de condamnat.

În condițiile art.473^4 alin. (5) CPP, s-a acordat în calitate de despăgubire petiționarului Petrașciuc Alexandr, născut la *****, suma de bani în mărime de 83.350,00 lei (optzeci și trei mii trei sute cincizeci lei 00 bani) lei, și anume câte 1 (o) unitate convențională pentru fiecare zi în care petiționarul a suferit încălcarea condițiilor de detenție în Penitenciarul nr. 11 Bălți, Penitenciarul nr.15 Cricova și în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în total 1667 (o mie șase sute șaizeci și șapte) zile, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM.

Încheierea privind încasarea mijloacelor bănești s-a dispus a fi executată în Condițiile Codului de Executare.

Nefiind de acord cu încheierea instanței de fond, aceasta în termen a fost contestată de Directorul Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol, care a solicitat admiterea recursului casarea parţială a încheierii Judecătoriei Edineţ sediul Briceni din 01.02.2023, rejudecarea cauzei şi pronunţarea unei noi hotărâri potrivit modului prevăzut pentru prima instanţa, prin care să fie respinsă plângerea petiţionarului Petraşciuc Alexandr privind condiţiile de detenţie în Penitenciarul nr.11-Bălţi în perioade 09.01.2018-15.06.2018 şi 06.07.2018-03.06.2019-ca tardivă şi în Penitenciarul nr.11-Bălţi în perioada 17.06.2019-06.09.2021, în Penitenciarul nr.l5-Cricova, în Penitenciarul nr.2-Lipcani-ca neîntemeiate.

În motivarea recursului a invocat netemeinicia încheierii instanței de fond, indicând că este stabilit că Petraşciuc Alexandr a fost transferat din Penitenciarul nr.11-Bălti în Penitenciarul nr.16-Pruncul la data de 03.06.2019, respectiv, termenul la care pretinde Petraşciuc Alexandr că s-a aflat în condiţii de detenţie precare în Penitenciarul nr. 11-Bălţi în perioade 09.01.2018-15.06.2018 şi 06.07.2018-03.06.2019 s-a întrerupt anume începând cu această dată.

Invocă că potrivit art.VI alin.(3) din Legea nr. 163/2017 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, persoanele care, în termen de 6 luni de la data când s-au eliberat din detenţie sau de la data de când nu mai sunt deţinute în condiţii contrare art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale au depus cerere la Curtea Europeană a Drepturilor Omului în legătură cu o pretinsă încălcare a drepturilor lor pot adresa în instanţa de judecată, în termen de 4 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, o cerere de chemare în judecată, în modul stabilit de prezenta lege.

Menţionează că termenul de 6 luni, reglementat în articolul citat supra, vine să asigure punerea în aplicare în practica judiciară a conceptului de „situaţie continuă”, care se referă la starea faptelor care includ activităţi continui de către sau din partea statului, pentru a acorda reclamantului statutul de victimă. În mod normal, termenul de 6 luni începe să curgă de la decizia finală adoptată în procesul de epuizare a căilor interne de recurs, în aşa fel, cererile depuse peste termenul de 6 luni, atunci când s-a întrerupt situaţia continuă de detenţie în condiţii contrare art. 3 CEDO, prin transferul într-o instituţie sau în altă celulă cu condiţii compatibile cu acest articol, urmează a fi respinse ca fiind tardive. Atât timp cât situaţia persistă, regula celor 6 luni nu îşi mai găseşte aplicare. Judecătorul de instrucţie, urma să stabilească dacă situaţia reclamată constituie o ”situaţie continuă” sau nu, astfel, în cazurile în care există situaţia continuă, termenul de 6 luni începe să curgă de la încetarea situaţiei.

Menţionează și faptul că instanţa nu a constatat careva încălcări pe parcursul deţinerii în Penitenciarul nr.16-Pruncul şi a respins ca neîntemeiate cerinţele

petiţionarului privind constatarea faptului deţinerii în condiţii inumane/degradante în Penitenciarul nr.16- Pruncul, ca urmare, termenul de aflare în pretinsele condiţii inumane şi degradante (în Penitenciarul nr.11-Bălţi în perioade 09.01.2018-15.06.2018 şi 06.07.2018-03.06.2019) a fost întrerupt la momentul transferului condamnatului în Penitenciarul nr. l6-Pruncul, cu condiţii corespunzătoare ce asigurau minimul necesar conform standardelor reglementate de legislaţia execuţional-penală. Respectiv, de la momentul înlăturării condiţiilor precare de detenţie (03.06.2019) şi până la adresarea plângerii în instanţa de judecată la data de (21.07.2021) a trecut o perioadă care depăşeşte semnificativ termenul de 6 luni de adresare a plângerii în instanţa de judecată conform art. 473^2 Cod de procedură penală.

La fel, a invocat neexaminarea situaţiei individuale a condamnatului, astfel în Raportul de evaluare a condiţiilor de detenţie, prezentat în cadrul şedinţei de judecată, au fost prezentate probele, inclusiv şi fototabele, care cu certitudine dovedesc, că condamnatului Petraşciuc Alexandr atât în Penitenciarul nr.11-Bălţi, cât şi în Penitenciarul nr.l5-Cricova şi Penitenciarul nr.2-Lipcani, au fost acordate condiţiile satisfăcătoare de detenţie, și anume: condamnatul a fost deținut în celule bine iluminate și ventilate; iuminarea și ventilarea celulelor au fost asigurate prin intermediul geamurilor din termopan, care se deschid, iluminarea artificială a fost asigurată prin corpurile de ilum, câte 100 Wt; încălzirea celulelor a fost efectuată prin sistem centralizat de încălzire, celule fiind dotate cu calorifere de încălzit, temperatura aerului în perioada de încălzire se păstrează la un nivel nu mai mic de 18° C, blocurile sanitare au fost separate de suprafaţa locativă, prin pereţii şi uşa sau, după caz, prin amplasarea în încăperile separate, amenajate cu ventilarea artificială, şi corespund normelor de igienă şi intimitate.Condamnatului i-a fost acordat dreptul la deplasarea liberă la aer liber, pe teritoriul sectorului de detenţie în timpul zilei, în limitele stabilite de administraţia penitenciarului, conform orarului zilei. Pe parcursul deţinerii în Penitenciarul nr.11- Bălţi, condamnatului i-a fost asigurată plimbarea zilnică la aer curat cu o durată cel puţin 1 oră; spălarea hainelor a fost efectuată prin intermediul spălătoriilor, dotate cu maşin de spălat de tip automat, în penitenciare sunt amenajate locurile speciale pentru uscarea hainelor, deratizarea şi dezinsectizare încăperilor penitenciarului se efectuează trimestrial de agent economic specializat conform contractului încheiat, asistenţa medicală se acordă în regim non-stop, alimentaţia corespunde standardelor stabilite, acces la apa potabilă este nelimitat, calitatea apei corespunde standardelor de consum.

Reține, că standardele CPT prevăd norma de spaţiu de locuit pentru per prizonier într-o celulă cu mai multe ocupaţii 4 m^2, însă CPT nu susţine în mod vertiginos opinia că o abatere minoră de la minimul standardelor poate fi considerată, în sine, ca fiind tratare inumană şi degradantă a deţinutului, atâta timp

cât se pot găsi şi alţi factori de atenuare, cum ar fi, în special, faptul că deţinuţii sunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afară celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activităţi).

Criteriul poate fi apreciat prin prisma condiţiile de detenţie ca fiind un tratament inuman şi degradant, în cazul în care celulele sunt extrem de supraaglomerate sau, că în majoritatea cazurilor, combină o serie de elemente negative, cum ar fi: insuficienţa numărului de paturi pentru toţi deţinuţii; igiena precară; infectarea cu paraziţi; ventilaţia, încalzirea sau lumina insuficientă; lipsa salubrizării în celule şi, în consecinţă, utilizarea de găleţi sau sticle pentru nevoile naturii. Examinarea criteriului ”spaţiu acordat fiecărui deţinut” prin prisma art.3 CEDO, urmează a fi efectuat cumulativ cu alţi factori, care contribuie aprecierea detenţie ca fiind inumană şi degradantă sau infirmarea acestui fapt.

Aşadar, a concluzionat asupra faptului că judecătorul de instrucţie a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, în lipsa unei analizei complete, în ansamblu şi sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucţie.

Reprezentantul penitenciarului cunoscând despre data și ora ședinței judiciare în ședința instanței nu s-a prezentat și nici nu a înștiințat despre imposibilitatea de a se prezenta, Colegiul penal audiind opiniile participanților la proces a considerat posibil și a dispus judecarea cauzei în lipsa acestuia.

Condamnatul Petrașciuc Alexandr fiind citat în ședința instanței de recurs nu s-a prezentat și nici nu a înștiințat despre imposibilitatea de a se prezenta, or, conform informației oficiului poștal se atestă că citație nu a fost reclamată de condamnat, Colegiul penal a considerat posibil și a dispus judecarea cauzei în lipsa acestuia.

Avocatul participant Diana Sanduleac în interesul condamnatului Petrașciuc Alexandr în ședința instanței de recurs a solicitat respingerea recursului declarat la caz de administrația instituției penitenciare or la caz în coroborare ci materialele cauzei de către instanța de fond just s-a constatat deținerea condamnatului în penitenciarele nr. 11 Bălți, nr. 156 Cricova și nr. 2 Lipcani în condiții inumane și degradante.

Audiind avocatul, verificând argumentele invocate în recurs şi verificând legalitatea şi temeinicia încheierii atacate, Colegiul penal ajunge la concluzia că recursul declarat de Directorul Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol urmează a fi admis cu casarea încheierii instanţei de fond și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță în alt complet de judecată reieşind din următoarele considerente.

Conform art. 449 alin.(1) pct.2) lit. c) CPP RM, *judecând recursul, instanţa admite recursul, casând hotărârea, parţial sau integral, şi dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare*.

În susținerea soluției adoptate, Colegiul penal se va referi la unele prevederi legale ce reglementează punerea în executare a hotărârilor judecătorești cu caracter penal și anume.

Conform art. 469 alin. (1) pct. 17) Cod procedură penală, *la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților;*

Potrivit cererilor depuse de condamnat și apărătorul acestuia în instanța de fond, acesta a invocat prevederile art. 385 alin. (5) Cod procedură penală care prevede că, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condiţiile de detenţie, garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.

La fel, potrivit materialelor cauzei, urmează că, la data de 19 iulie 2021 în Judecătoria Bălți, sediul central a fost înregistrată plângerea avocatului Lichii Iana în interesele petiționarului Petrașciuc Alexandr împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale. Prin încheierea judecătorească din 20 aprilie 2022 s-a declinat competența la examinarea cererii depuse în favoarea judecătoriei Edineț, ca urmare, cauza a parvenit în Judecătoria Edineț, sediul Briceni la data de 12.05.2022.

A solicitat 1) constatarea faptului deținerii lui Petrașciuc Alexandr în Penitenciarul nr. 11 Bălți, în calitate de condamnat, în condiții precare contrare prevederilor art. 3 CEDO; 2) reducerea pedepsei lui Petrașciuc Alexandr, calculîndu-se 3 zile de reducere pentru 10 zile de detenție, începând cu 13.12.2027.

La data de 10 octombrie 2022 în Judecătoria Edineț, sediul Briceni a fost înregistrată plângerea petiționarului Petrașciuc Alexandr de concretizare a cerințelor. Petiționarul Petrașciuc Alexandr a solicitat:1) să fie constatat faptul deținerii sale în condiții inumane și degradante, contrare prevederilor art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 11 Bălți, în Penitenciarul nr. 16 Pruncul, în Penitenciarul nr. 15 Cricova și în Penitenciarul nr. 2 Lipcani; 2) în condițiile art. 4734 alin. (5) CPP de a încasa în beneficiul său, cu titlu de despăgubire suma bănească în mărime câte 2 unități convenționale pentru fiecare zi în care a suferit încălcarea condițiilor de detenție.

Cu referire la solicitarea respingerii ca tardive a plângerii condamnatului în partea constatării condițiilor inumane și degradante în Penitenciarul nr. 11 Bălți în perioada 09.01.2018-15.06.2018 și 06.07.2018-03.06.2019, Colegiul penal reține, că aceasta nu poate fi admisă or, instanța de fond în acest sens just a reținut și a motivat că la data de 19 iulie 2021 în instanța de judecată a fost înregistrată

plângerea lui Petrașciuc Alexandr împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de deținere, prin care se solicită constatarea încălcării prevederilor art. 3 CEDO în cadrul deținerii preventive și executării pedepsei, precum și reducerea pedepsei în temeiul art. 473^2 - 473^4 CPP, pentru perioada de detenție în Penitenciarul nr. 11 Bălți, ulterior, fiind eliberat din detenție, la data de 10.10.2022 petiționarul Petrașciuc Alexandr a depus plângerea de concretizare a pretențiilor, prin care a solicitat constatarea încălcării prevederilor art. 3 CEDO în cadrul deținerii preventive și executării pedepsei pentru perioada de detenție în Penitenciarul nr. 11 Bălți, Penitenciarul nr. 16 Pruncul, Penitenciarul nr. 15 Cricova și Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu reducerea pedepsei în condițiile art. 473^4 alin. (5) CPP, deci relevant judecătorul de instrucție a stabilit, că plângerea inițială a petiționarului Petrașciuc Alexandr a fost depusă pe parcursul detenției în condiții pe care le consideră precare, iar plângerea suplementară în termenul de 4 luni după eliberarea din locurile de detenție, și în asemenea împrejurări, cu trimitere la faptul că art. art. 473^2, 473^3 și art. 473^4 CPP au fost introduse prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare la 01.01.2019 constatându-se, prevederile art. 4732 alin. (5) CPP au fost respectate pe deplin în ce privește deținerea în P-11 Bălți în perioade 09.01.2018 - 15.06.2018, 06.07.2018 - 03.06.2019, 17.06.2019 - 06.09.2021, în P-16 Pruncul, în P-15 Cricova și în P-2 Lipcani, iar în ce privește deținerea în P-11 Bălți în perioada 22.12.2016 - 12.12.2017, cerințele fiind deja examinate.

Astfel, constatându-se depunerea în termen a cererilor de către condamnat cu privire la constatarea condițiilor de detenție inclusiv în perioada vizată, Colegiul penal în motivarea susținerii soluției adoptate, cu referire la alegațiile recurentului, studiind materialele cauzei, reiterează faptul, că ce ține de dezacordul administrației penitenciarului nr. 2 Lipcani a deținerii condamnatului Petrașciuc Alexandr în condiții inumane și degradante în calitate de condamnat în Penitenciarele nr.11 Bălți, nr.15 Cricova și nr.2 Lipcani, atestă corectitudinea încheierii instanței de fond, care just a constatat că Petrașciuc Alexandr a fost deținut în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, după cum urmează: în perioade 09 ianuarie 2018 - 15 iunie 2018, 06 iulie 2018 - 03 iunie 2019, 17 iunie 2019 - 06 septembrie 2021, în Penitenciarul nr. 11 Bălți, în total o perioadă de 1301 (o mie trei sute unu) zile, în perioada 06 septembrie 2021 - 01 noiembrie 2021, în Penitenciarul nr. 15 Cricova, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în total o perioadă de 56 (cincizeci și șase) zile, în perioada 01 noiembrie 2021 - 07 septembrie 2022, în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în total o perioadă de 310 (trei sute zece) zile, în calitate de condamnat în sensul motivării

poziției, la analiza condiţiilor de cazare a deţinutului, instanţa de judecată luînd în considerație și Hotărârea Guvernului nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnaţi.

De asemenea, Colegiul va susține poziția instanței de fond în sensul indicat supra și reieșind din faptul, că la emiterea soluției instanța de fond s-a referit și la informația de la ultima vizită în Penitenciarul nr.11 Bălți de către Consiliul pentru Prevenirea Torturii (CpPT) efectuată la data de 31 octombrie 2017, or, conform Ordinului Ministrului Justiției nr. 327 din 18.08.2005, Penitenciarul nr.11 are statut de izolator de urmărire penală. Conform ordinului MJ nr. 576 din 31.12.2014, emis în baza art. 224 Cod de executare, plafonul de detenție este de 520 persoane și suprafața medie calculată, conform nr. maxim admis de detenție, constituie 3 m2. La momentul vizitei în instituție se deținеau 501 persoane, inclusiv 365 preveniți (72,9%) și 136 condamnați (27,1%). Echipa de monitorizare a avut acces neîngrădit la orice spațiu de pe teritoriul penitenciarului. În special au fost vizitate următoarele locații: 1) celule destinate deținerii femeilor; 2) celule destinate deținerii minorilor; 3) celule destinate deținerii persoanelor pentru autoizolare; 4) o celulă în care se aflau deținuții transferați în regimul inițial; 5) carantina; 6) izolatorul disciplinar; 7) încăperile/spațiile destinate plimbărilor la aer liber (amplasate la sol, cât și cele amplasate la etajul superior al Blocului 3); 8) spațiile destinate lucrului educativ cu minori (sala de sport, clasa de instruire); 9) cabinetul șefilor de sectoare, cabinetul psihologilor; 10) unitatea medicală (cabinetul șefului de serviciului medical, cabinetul stomatologic, cabinetul radiologic); 11) baia; 12) bucătăria și cantina. În compartimentul Constatări, membrii CpPT pct. 5 - 6, 8 - 9, 11 - 12, 16, 19 și 29 au indicat următoarele: 5. Există un număr mare de deținuți transferați în regimul inițial, ca urmare a nerespectării regimului de detenție, etalați din alte instituții penitenciare, fapt ce impune concluzia transferului în alt penitenciar cu scop de intimidare, dar și contribuie la menținerea nejustificată, generată artificial, a suprapopulării în instituție; 6. Limitele stabilite prin ordin MJ nr. 576 din 31.12.2014, emis în baza art. 224 Cod de executare, plafonul de detenție al Penitenciarului nr. 11 mun. Bălți este de 520 persoane și suprafața medie calculată, conform nr. maxim admis de detenție, constituie 3 m2. Nu se ține cont de standardul minim de 4m2; 8. În instituție este instalat un singur taxafon. Administrația instituției repetat a scris demersuri în adresa companiei "Moldtelecom" cu scopul de a instala taxafone la fiecare bloc de regim. Până în prezent situația nu a fost soluționată; 9. Persistă problema spațiilor locative, celulelor suprapopulate și condițiilor igienice precare ce duc la efecte negative asupra deținuților, soldate cu altercații; 11. Geamurile de dimensiuni mici nu facilitează pătrunderea luminii solare în unele celule; 12. Permiterea fumatului în celule și în alte încăperi defavorizează ceilalți deținuți nefumători; 16. Asigurarea cu medicamente este insuficientă; 19. Control inadecvat din partea direcției

medicale al Departamentului Instituțiilor Penitenciare a calității acordării asistenței medicale; 29. Imposibilitatea efectuării plimbărilor în aer liber la sol pentru deținuții declarați „umiliți" conform subculturii criminale. În compartimentul Recomandări la pct. 10 - 13, 21 s-a indicat: 10. Asigurarea deținuților nou-veniți cu pachetul igienic la intrare in penitenciar, nu doar lunar; 11. Asigurarea igienizării deținuților nou-veniți la intrare in instituție, nu doar săptămînal conform orarului prestabilit; 12. Identificarea și punerea la dispoziția deținutelor a spațiilor de uscare a hainelor; 13. Crearea condițiilor pentru ca toți deținuții să aibă acces la plimbări în curtea de la sol și acces la terenul sportiv al penitenciarului indiferent de statutul informal al acestora; 21. Asigurarea deținuților cu medicamente în cantitate suficientă conform spectrului maladiilor constatate și în corespundere cu Protocoalele și ghidurile naționale cu evitarea procurărilor din cont propriu a medicamentelor și consumabilelor.

Relevant întru constatarea condițiilor inumane de detenție este și Raportului privind vizita preventivă la Penitenciarul nr.15 Cricova din 20 octombrie 2021, realizată de către Oficiul Avocatului Poporului de comun cu membrii Comisiei parlamentare pentru drepturile omului și relații interetnice, la solicitarea acestora, având drept scop monitorizarea situației privind asigurarea garanțiilor împotriva torturii și altor forme de rele tratamente în instituția penitenciară. Angajații Oficiului Avocatului Poporului, au constat că, Penitenciarul nr. 15 Cricova este amplasat în mun. Chișinău, sect. Râșcani, or. Cricova, str. Luceafărului 9, și este un penitenciar de tip închis pentru detenția condamnaților adulți de gen masculin spațiile de deținere sunt divizate în 6 sectoare, și anume : 5 sectoare cu regim comun și un sector disciplinar. La momentul vizitei, P - 15 asigura detenția a 498 deținuți pe un plafon de detenție de 470 persoane. Indicatorii respectivi sugerează o suprapopulare medie a instituției cu 28 persoane, peste plafonul minim de detenție. Avocatul Poporului menționează că, supraaglomerarea instituției aduce o atingere gravă calității condițiilor de detenție, activitățile disponibile, îngrijirea medicală și psihologică, contribuie la radicalizare, are efecte negative asupra sănătății și bunăstării deținuților, constituie un obstacol în calea reabilitării sociale, reintegrării și supravegherii deținuților, și contribuie la crearea unui mediu periculos, complicat și nociv, inclusiv pentru personalul penitenciarului. La fel, în 2016 Consiliul pentru prevenirea torturii, urmare a vizitei sale, a specificat cu privire la detenția a 97 persoane peste plafonul de detenție stabilit la acea perioadă de 600 locuri. Chiar dacă după o perioadă de 5 ani de la ultima vizită, capacitatea locativă a fost micșorată/revizuită, ceea ce poate fi apreciat sub aspect pozitiv, reamintim că în sarcina instituției penitenciare nr.15 este să mențină nivelul aprobat al plafonului de detenție și să nu admită supraaglomerarea spațiilor. În context, se menționează că echipa de vizită a fost asigurată că instituțiile penitenciare sunt în proces de revizuire a plafoanelor de detenție, proces ce urmează să fie finalizat în 2022.

În continuare, echipa de vizită a vizitat unele încăperi din blocul locativ nr.1 ce are destinația pentru plasarea deținuților la regim inițial, de securitate, carantină și izolator disciplinar. Avocatul Poporului/Consiliul pentru prevenirea torturii s-au expus în repetate ori cu privire la condițiile inadmisibile de detenție a persoanelor în spațiile blocului locativ nr.1. Anterior, celulele aflate pe partea stângă (lipsite de lumina zilei și cu igrasie sporită) a izolatorului au fost sistate, inclusiv la recomandările Avocatului Poporului, pe motivul necorespunderii lor la standardele naționale și internaționale. Câțiva ani, administrația P15 nu a plasat persoane în spațiile respective. Însă, la momentul vizitei, a fost observat că unele celule „sistate" sunt utilizate în continuare atât pentru detenția persoanelor, cât și pentru depozit. Una din celule din partea stângă a izolatorului care la fel urma să fi sistată, era/este utilizată pentru deținerea condamnaților aflați la „greva foamei". La momentul vizitei în celula respectivă se afla un condamnat, care, a comunicat că a fost transferat din propria inițiativă din celula nr.17 aceluiași bloc în celula pentru persoanele aflate la greva foamei, pe perioada reparației ce avea loc în celula 17. Reparația celulei nr.17 avea loc pe cont propriu al deținutului și rudelor acestuia. Avocatul Poporului își exprimă îngrijorarea cu privire la funcționarea celulei pentru condamnații aflați la greva foamei, care este în putere de a provoca tratamente degradante și inumane, din cauza condițiilor neconforme. Mai mult persoanele aflate la greva foamei trebuie să beneficieze de condiții minime de detenție, și să se afle permanent sub supravegherea medicului. La general, celulele izolatorului disciplinar sunt întunecoase, umede, fără ventilație și extrem de înghesuite. Geamurile sunt de dimensiuni mici, acoperite cu gratii metalice, ce limitează considerabil accesul la lumina zilei. Deținuții sunt nevoiți să se dețină cu lumina artificială conectată permanent, pentru că lumina zilei nu pătrunde în aceste spații. Se menționează că, administrația P - 15 susține demersul Ombudsmanului de a redefini conceptul detenției persoanelor în blocul locativ nr.1. Aceste eforturi presupun cheltuieli financiare modeste, fapt ce depășește nivelul decizional al instituției penitenciare. În pofida acestora, Avocatul Poporului încurajează sistemul administrației penitenciare să identifice soluții responsabile pentru detenția în condiții demne a persoanelor aflate la securitate personală, acțiuni de protest, izolare disciplinară sau carantină. Secția medicală este localizată în incinta blocului administrativ din interiorul penitenciarului. În componența unității medicale sunt: cabinetul stomatologic, cabinetul medicului terapeut, cabinetul medicului psihiatru, cabinetul de proceduri şi izolatorul medical (destinat pentru izolarea bolnavilor infecțioși până la transferul în spital). Izolatorul medical este dotat cu 6 paturi pentru deținerea a 6 persoane. Starea izolatorului este relativ bună. La momentul vizitei deținuții primeau asistență și îngrijiri medicale. La momentul vizitei nu existau cazuri de îmbolnăvire a angajaților și persoanelor deținute de SARS-CoV-1. Din numărul total de deținuți, 150 persoane erau vaccinate împotriva COVID-

19. Sala destinată pentru ședințele de judecată online/alte activități se află în blocul administrativ. Încăperea este dotată cu mese, scaune, calculatoare și monitor. Tot aici, deținuții au posibilitatea de a avea întrevederi video cu rudele, în schimbul întrevederilor de scurtă durată. Școala profesională din interiorul P-15 oferă posibilitate pentru deținuți de a însuși 5 profesii tehnice, cum ar fi: sudor, bucătar etc. Școala dispune de 3 clase dotate cu mese și scaune. Profesorii sunt contractați din afara instituției. Frecvența deținuților este relativ mică. Blocul alimentar al penitenciarului este reprezentat prin ospătărie; spatii pentru pregătirea și distribuirea alimentației, odaie pentru spălatul veselei și încăperi pentru păstrarea produselor alimentare. Deținuții sunt hrăniți de 3 ori pe zi, inclusiv mâncare caldă. Este de apreciat faptul că cantina în care deținuții servesc mesele, este într-o stare bună și îngrijită. Capacitatea ospătăriei pentru deținuți este de maxim 100 locuri. La momentul vizitei deținuții luau masa în ospătărie. Baia comună se află în proces de reparație. Întrevederile de lungă durată sunt disponibile în condițiile stabilite de pct.26 din Regulamentul privind condițiile de acordare a întrevederilor în contextul persistării riscului de infectare cu Coronavirus de tip nou (COVID-19), aprobat prin Ordinul directorului ANP nr. 334 din 01 iulie 2013. Astfel, din 02 iulie 2021 deținuții, care îndeplinesc criteriile stabilite de ordinul nr.334 pot beneficia de întrevederi de lungă durată cu rudele/persoanele apropiate, după ce din 12 martie 2019 acestea au fost limitate pe motivul situației pandemice. Întrevederile de lungă durată au fost prescurtate până la 24 de ore (de la 72 ore). Prin urmare, observațiile echipei de vizită arată că doar 150 deținuți din 498 pot pretinde la întrevederi (inclusiv dacă rudele acestora sunt vaccinate). Rata întrevederilor din 02 iulie 2021 este încă relativ mică. Întrevederile de scurtă durată au fost limitate până la o oră. La dorința condamnatului întrevederile sunt înlocuite cu apelurile video. În comportamentul Concluzii/Constatări/Propuneri s-a indicat: Plasarea deținuților la greva foamei în continuare în celulele „sistate", fie blocul locativ nr.1 reprezintă o formă a tratării inumane/ degradante a persoanelor. Iar, în cazurile de proteste împotriva actelor/ acțiunilor/ inacțiunilor administrației P- 15 – plasarea deținuților în celulele respective ar putea fi considerate forme de răzbunare, ceea ce este inadmisibil. Mai mult, plasarea condamnaților aflați în greva foamei în izolatorul disciplinar, la fel, ar putea fi considerată ca acte inumane/ degradante. Avocatul Poporului încurajează ANP și a P - 15 să întreprindă cât mai multe măsuri organizatorice pentru a aduce nivelul condițiilor de detenție la nivelul standardelor minime naționale și internaționale.

În susținerea motivării soluției Colegiul penal relevă faptul corectitudinii acesteia prin prisma referirii de către instanța de fond la Raportul privind vizita preventivă efectuată la data de 24 aprilie 2018, conform cărui Penitenciarul nr. 2 Lipcani, este un penitenciar în care funcționează un sector de tip închis şi unul de tip semiînchis, pentru deținerea condamnaților de gen masculin care, în virtutea

funcțiilor ocupate anterior, pot fi amenințați cu răzbunarea. În interiorul instituției sunt amplasate: sectorul locativ nr. 1; sectorul locativ nr. 2; carantina şi izolatorul disciplinar. La momentul vizitei, în instituție erau deținute 308 persoane, cu 22 persoane mai mult decât plafonul admis, dintre care 255 condamnați în sector de tip închis, dintre care 12 persoane erau separate pe securitatea personală în baza art. 206 al Statutului executării pedepsei se condamnaților, și 53 condamnați, deținuți în penitenciar în virtutea funcțiilor ocupate anterior, iar conform ordinul Ministerul Justiției nr. 1159 din 19.12.2017, în vigoare la 01.01.2018, numărul maxim de deținuți admiși pentru deținere în Penitenciarul nr. 2 Lipcani a fost stabilit pentru 286 persoane. Deci, CpPT constată că la momentul vizitei fiecare condamnat beneficia de suprafața locativă mai puțin de 4 m2, iar numărul de condamnați deținuți depășește numărul stabilit prin ordinul MJ. Instituția nu este asigurată cu personalul medical necesar, din care motiv reieșind din numărul de condamnați, Consiliul își exprimă îngrijorarea privind accesul deținuților la îngrijiri medicale. Izolatorul medical este în stare avariată, practic imposibil de plasat persoane în condiţii apropiate de rele tratamente. Suplimentar, acest spațiu este folosit pentru depozitarea consumabilelor pentru programele de reducere a riscului. Baia este situată într-o clădire aparte și reprezintă un spațiu aproximativ de 40 m2, acoperită cu teracotă, fără covorașe de cauciuc sau palete lin lemn; încăperea este foarte rece, lipsesc instrumentării pentru duş; este un spațiu deschis, fără pereți între fiecare duș; nu este asigurată intimitatea condamnaților. CpPT își exprimă îngrijorarea în privința stării tehnice şi sanitare a baie penitenciarului. În ce privește situația deținuților în sectorul nr. 2, în care sunt situate 2 clădiri a câte 2 etaje, în total în ambele clădiri sunt 1 dormitor şi 28 celule. Condiții materiale în celule diferă considerabil. Astfel, celule mai mari se aflau la fel într-o stare satisfăcătoare, paturi fiind acoperite cu saltele ş ecranate de o perdea; hainele personale ale condamnaților erau păstrate sub paturi. În acestea celule minim de 4 m2 nu a fost asigurat. În alte celule condițiile au fost mai decente, reparația fiind efectuată din contul deținuților şi toate aparatele electrice (TV, frigidere, încălzitoare de apă etc.) au fost aduse de rudele acestora. Blocurile sanitare erau situate la primele etaje şi erau în procesul de reparație. În toate celule, accesul la aerisirea naturală este satisfăcătoare, circulația aerului din încăperi era asigurată prin geamuri. Accesul la lumina artificială era asigurată de becuri electrice din interiorul celulei. Accesul la baie a condamnaților este asigurat conform graficului stabilit, de 2 ori pe săptămână. CpPT nu a primit alegații din partea deținuților cu privire ia cantitatea şi calitatea alimentelor. CpPT a constatat că marea majoritate a deținuților nu au acces la activități ocupaționale, psiho- educative, sociale; aproape nu sunt implicați în munci remunerate şi neremunerate; u acces parțial la TV, radio (dacă aparatajul este adus de către rude şi cu condiția că condamnații au bani pe cont de peculiu pentru achitarea energiei electrice consumate) şi cărți. Condamnații

au acces la aer liber pe teritoriul sectorului. La comportamentul „Constatări” la pct. 12 - 17 se indică: 12. Există o problemă în asigurarea cu personal medical, ce influențează accesul la servicii medicale a condamnaților, precum şi documentarea pretinselor acte de tortură, tratamente inumane şi degradante; 13. Examinarea medicală la intrarea din instituție se aplică, dar lipsesc Registre medicale tipizate. Examinarea la ieșirea din penitenciar nu se realizează; 14.Registru comun a vizitelor în carantină/izolatorul de pedeapsă conține informație cu caracter confidențial privind sănătatea, iar Registrul vizitelor medicale nu există; 15.Cabinet de examinare medicală confidențială la intrarea în penitenciar, în izolatorul de pedeapsă şi sectorul nr. 1 nu există, fapt ce poate afecta calitatea actului medical şi documentarea adecvată a pretinselor rele tratamente; 16. Izolatorul medical necesită reparație în vederea asigurării condițiilor sanitar-igienice necesare; 17.Cabinetul stomatologic nu este asigurat cu apă centralizată, precum şi sterilizator; 18. Examinarea medicală se realizează în prezenta personalului nemedical în cazul vizitelor la stomatolog, dar şi în gărzile de noapte ale asistentelor medicale.

Colegiul penal indică, că ce ține de aspectele contestate de administrația penitenciară, de către instanța de fond corect s-a statuat, că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul Petrașciuc Alexandr pe parcursul detenței sale în Penitenciarul nr.11 Bălți în total 1301 zile în calitate de condamnat; în Penitenciarul nr.15 Cricova în total 56 zile în calitate de condamnat și în Penitenciarul nr.2 Lipcani în total 310 zile în calitate de condamnat au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art. 3 din Convenţie, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Deși instanța de fond just a constatat deținerea condamnatului Petrașciuc Alexandr în condiții inumane și degradante în Penitenciarele nr.11 Bălți, 15 Cricova și 2 Lipcani în perioadele menționate, totuși instanța de recurs va casa încheierea instanței de fond în partea acordării în calitate de despăgubire petiționarului Petrașciuc Alexandr, a sumei de bani în mărime de 83.350,00 lei (optzeci și trei mii trei sute cincizeci lei 00 bani) lei, conform formulei: 1 (o) unitate convențională pentru fiecare zi în care petiționarul a suferit încălcarea condițiilor de detenție în Penitenciarul nr.11 Bălți, Penitenciarul nr.15 Cricova și în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, în total 1667 (o mie șase sute șaizeci și șapte) zile, or legiuitorul a prevăzut la art. 473^4 alin. (5) CPP, că în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 alin. (3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei în condițiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privința perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, *încasarea în favoarea condamnatului a sumei bănești în mărime de până la 2 unități convenționale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție*,

precum și a costurilor și cheltuielilor aferente, astfel de către judecător urma a fi diferențiate condițiile de detenție în fiecare penitenciar în care s-a constatat deținerea lui Petrașciuc Alexandru în condiții inumane și degradante de detenție, or, din momentul efectuării vizitelor comisiilor internaționale se admite o eventuală îmbunătățire a condițiilor de detenție în acestea, totodată condițiile diferențiază de la un penitenciar la altul.

În împrejurările constatate, instanţa de recurs ajunge la concluzia că plângerea condamnatului Petrașciuc Alexandr a fost examinată superficial, iar erorile admise la examinarea cererii nu pot fi corectate în instanţa de recurs, împrejurare ce impune casarea încheierii atacate cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanţa de fond.

La rejudecarea cauzei instanţa de judecată urmează să ţină cont de cele enunţate mai sus, să verifice circumstanţele necesare pentru examinarea demersului depus şi în dependenţă de cele stabilite, să adopte o hotărâre legală şi întemeiată.

Conducându-se de art. 449 alin. (1) pct. 2) lit.b) CPP RM, Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi,

D E C I D E:

Admite recursul Directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani, Andrei Socol, declarat împotriva încheierii Judecătoriei Edineț, sediul Briceni din 01.02.2023, pronunțată în privința lui Petrașciuc Alexandru, încheiere care se casează, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță în alt complet de judecată

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător ROTARU Ala

Judecător PUȘCA Dumitru

Judecător REVENCO Angela